UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Servis Non Ordinandis, & eorum manumissione. Titvlvs XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

Idem.

LIteras: [1 *& infrà.*] Intelleximus *a:* quòd H. in ſacerdotio genitus, de uxore legitima natus & conceptus, adfectavit à pueritia miniſtrare Domino in officio clericali. Verùm licet à filiis paterna incontinentia modis omnibus propellenda noſcatur: ſi tamen aliàs dignus inventus fuerit, permittimus ipſum ordinari in clericum, & ad eccleſiaſticum beneficium (unde commodè ſuſtentari valeat) promoveri.

[1 *Dilectionis veſtra accepimus, nomen latoris præſentium & ejus originem continentes.*

CAP. XV.

Illegitimus in eccleſia paterna præbendari non debet.

Innocentius III.

CVm decorem domus Dei: *& infrà.* Filiis canonicorum præbendas in eiſdem eccleſiis conferri non ſinatis, quarum *b* ſunt canonici patres eorum. Cùm indecorum ſit, ut in altaris officio illegitimus filius impudico patri miniſtret *c,* in quo unigenitus Dei filius æterno patri pro ſalute humani generis victimatur.

CAP. XVI.

Si illegitimus, maximè filius ſpurius inſtituatur in eccleſia, in qua inſtitutus eſt pater, inſtitutio non valet, & inſtituens à ſuis beneficiis ſuſpendatur.

Idem *in concilio generali* d.

AD abolendam *e* peſſimam (quæ in pluribus inolevit eccleſiis) corruptelam: Firmiter inhibemus, ne canonicorum filii, maximè ſpurii, canonici fiant in ſecularibus eccleſiis, in quibus inſtituti ſunt patres eorum. Et *f* ſi fuerit contra præſumptum, decernimus non valere. Qui verò tales (ut dictum eſt) canonicare præſumpſerint, à ſuis beneficiis ſuſpendantur.

CAP. XVII.

Alius, quàm Papa non diſpenſat, ut filius in eccleſia paterna immediatè ſuccedat.

Honorius tertius *g.*

DIlectus filius G. præpoſitus ſanctæ M. tranſmiſſa nobis petitione monſtravit, quòd cùm Vergilius Presbyter quandam eccleſiam, curam animarum habentem, quam nullo medio habuit pater ejus, obtineat, ipſum monuit, ut reſignaret eandem: ſed idem adſerens quòd H. Remen. *h* Archiepiſcopus tunc Apoſt. ſed. leg. diſpenſavit cum eo, id efficere contradicit.

Quocirca mandamus, quatenus non obſtante diſpenſatione aliqua, quæ à ſede Apoſtolica non manaverit, quod canonicum fuerit (appellatione poſtpoſita) ſtatuatis.

CAP. XVIII.

Illegitimus abſque diſpenſatione Papæ ad dignitatem, vel perſonatum, vel beneficium curatum, promoveri non poteſt.

Gregorius IX. *Turon. Archiepiſcopo* i.

NImis in tua provincia eccleſiæ deformatur *k* honeſtas, ex eo, quòd filii ſacerdotum & alii non legitimè nati, ad dignitates & perſonatus *l,* & alia beneficia curam animarum habentia, ſine diſpenſatione ſed. Apoſt. promoventur. Quocirca mandamus, quatenus prædictis perſonis à perſonatibus, & dignitatibus, & hujuſmodi beneficiis prorſus amotis, ea perſonis idoneis conferri facias per illos, ad quos collationem ipſorum de jure noveris pertinere. Et ne id de cætero præſumatur, diſtrictius inhibemus.

a *Capit. 5. eod. titul. in 2. compil.* b *alit. quorum.* c *Vide no. per B. in l. generaliter. §. cum autem. C. de inſtit. & ſubſt. ſub condi. fac.* d *cap. 31.* e *Concordat. concilium Trident. ſeſſ. 25. de reform. & habetur, cap. 1. eod. tit. in 4. compil.* f *alit. ſed.* g *Decano Morienſi, & in aliquot vetuſtis legitur, Innocent. III.* h *In multis antiquis legitur. G. Rhemenſ.* i *Aliàs Archidiac.* k *al. diffamatur.* l *Vide ff. de ali. & ciba. lega. l. pe. & l. ſi lim. ff. de don.*

DE SERVIS NON ORDInandis, & eorum manumiſſione.

TITVLVS XVIII.

CAP. I.

Servus ante plenam manumiſſionem ordinari non debet.

Ex concilio Toletano.

INſtruendi *a: & infrà.* Forte dicet aliquis: Clericus fieri non permittitur, niſi ante clericatum ingenuitatis dignitate potiatur. Re vera verum di[…] Et ideò quòd infirmari *b* vel vituperari poteſt, pro[…] veri debet.

Non ſolùm autem qui ad clericatus ordinem promovendi […] in eccleſia manumittendi ſunt: verùm etiam hi quos quiſque […] remedio animæ ſuæ emancipari vult, quia ſic ſcriptum eſt […] Francorum.

[Sunt præterea Laici ut ſciant quia nullatenus alio loco manumittere poſſunt proprios ſervos, quos Dominicu caſtra […] conſueverunt, niſi in ſacra eccleſia ordine prænotato. […] enim clerici extra eccleſiam libertatem aſſequi poſſunt, […] mundana extranei ſunt, & quibus interdicitur, ne ad […] dicium procedant, quomodo à ſeculari judicio à jugo ſervitutis […] ſolvuntur? Sed.]

CAP II.

Servus ſine licentia Domini ordinatus deponitur, & Domino reſtituitur.

Ex eodem *c.*

DE ſervorum ordinatione: [1 *& infrà.*] Statuimus ut nullus Epiſcoporum deinceps ad ſacros ordines eos promovere præſumat, niſi prius à Dominis libertatem fuerint conſecuti. Et ſi quilibet ſervus fugiens Dominum ſuum, qualibet calliditate aut fraude ad gradus pervenerit eccleſiaſticos, decretum eſt ut depoſitus […] ejus Dominus eum recipiat.

[1 *Quia paſſim ad gradus eccleſiaſticos indiſcrete promovetur, placuit omnibus cum ſacris canonibus concordari.*]

CAP. III.

Servus ab eccleſia manumiſſus ordinari poteſt: & quod acquirit, poſt ſuum obitum, erit eccleſiæ manumittentis: quem ſi accuſat, vel contra eam teſtificatur, libertate & ordine privatur.

Ex eodem *d.*

DE famulis eccleſiæ conſtituere Presbyteros & diaconos per parœcias liceat, ita tamen ut antea manumiſſi ſtatum recipiant libertatis. Quicquid autem talibus extiterit debitum, aut quolibet modo colla[…] eis in perſonas extraneas tranſmittere non liceat, […] omnia ad jus eccleſiæ, à qua manumiſſi ſunt, poſt […] obitum debeant pertinere.

Quibus (ſicut cæteris eccleſiæ libertis) accuſandi et teſtificandi adverſus eccleſiam aditus precludatur: […] quod ſi aſpiraverint, non ſolùm libertatis beneficio careant, ſed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturæ, ſed neceſſitate temporis promeruerunt.

CAP. IV.

Dominus in ſervo, quem manumittit, poteſt ſervitia […] retinere.

Ex concilio apud Alichi *e.*

a *Al. inſtituendi.* b *alit. infamari.* c *Burchard. lib. […] decr. cap. 31. Ivo part. 6. cap. 131. Grat. diſt. 54. cap. […] titul. de ſerv. non ordin. cap. 1. & poſt concil. Later. […] 3. part. 50. cap. 56. & c. 2. eod. tit. in compil. ubi […] variam inſcriptionem invenies: nam aliàs adſcribitur […] Matiſcenſi, al. Toletano.* d *Addi poteſt 4. c. 73.* e *[…] vern. alit. Atheum. alit. Althen. al. Archi. […] locum appellare Altheim, ut lib. 1. cap. 161. & […] cap. 302. decret. ex conc. apud Altheim habito […] radus interfuiſſe dicitur.*

Nullus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

NVllus *a* [1 *& infrà.*] Si quis de ſervis ſuis quempiam donaverit libertate, & ipſum in Presbyterum fecerit ordinari, ille autem poſtea in ſuperbiam elatus, Domino ſuo canonicas horas pſallere noluerit, accuſatus apud Epiſcopum, qui ordinaverit eum, degradetur.

[1 *Clericus ad gradum Presbyteris promoveatur, niſi ordine* ... *ut ſcriptum in canonibus habetur. Si enim propter Dei dilectionem.*]

CAP. V.

Spurii, vel ſervi, ordinari non debent.

Alexander III. *Archiepiſc. Turon.*

COnſuluit: *& infrà.* Conſ. t. t. reſpon. quòd neque ſpurios, neque ſervos ordinare debes: & ſi memor es, in conſecratione tibi dictum fuit, vide ne quemlibet ſervilis conditionis ad ordines promovere præſumas.

CAP. VI.

Manumiſſus ab eccleſia ut fiat clericus, & ipſi eccleſiæ perpetuò ſerviat in divinis, ad aliam eccleſiam ſe transferre non poteſt: ſecus ſi fuerit manumiſſus. Vel ſic: ſecus ſi fuerit manumiſſus ut ſerviat. h. Andr.

Innocentius III. *Varienſi Epiſcopo* b.

EO libentius *c*: *& infrà.* Adjeciſti aliam quæſtionem, an illorum filii, qui eccleſiæ ſervili conditione tenentur, traditi à parentibus militiæ clericali cum ſuorum conniventia Dominorum, ut in eadem eccleſia debeant deſervire, aſſequentes propterea libertatem, poſt tempus ea relicta poſſint ad aliam ſe transferre? In quo credimus diſtinguendum, utrum eo tenore fuerint manumiſſi & obligati *d* ordini clericali, quòd manumittenti eccleſiæ, dum vixerint, deberent impendere famulatum in obſequiis divinorum: & tunc transferendi ſe ad aliam, eſt eis licentia deneganda: vel manumiſſi extiterint abſolutè, ſicque libertatem habeant ad aliam tranſeundi.

CAP. VII.

Ius, quod eſt de ſervo facto Diacono, etiam de Subdiacono debet intelligi.

Idem.

MIramur non modicum, cùm *e* certum ſit in conſtitutionibus antiquorum, quando *f* ſervi in gradus eccleſiaſticos ordinati, debeant in ſervitutem vel non debeant revocari: *& infrà.* De Subdiaconali ordine, quia de eo non fit mentio in Patrum ſtatutis expreſſè, videtur nobis, quòd & is cum Diaconali gradu privilegio gaudet eodem. Nam licet ſacer ordo non reputaretur in eccleſia primitiva, tamen à conſtitutione Gregorii atque Vrbani ſecundùm moderna tempora ſacer gradus eſſe minimè dubitatur.

CAP. VIII.

Natus ex patre ſervo & libera matre, liber eſt, & licitè promovetur.

Gregorius IX. *Archiepiſcopo Neapolitano.*

DIlectus filius G. Diaconus propoſuit: quòd I. miles ea occaſione quòd patrem ipſius hominem ſervum eſſe proponit (licet mater ſua, cujus debet imitari *g* conditionem, & libera eſſe noſcatur) ne promoveatur in Presbyterum impedire præſumit. Quocirca mandamus, quatenus ſi tibi conſtiterit de præmiſſis, eundem militem ab hujuſmodi impedimento *h* ceſſare compeſcas.

a Ex cap. 3. eod. tit. in 1. compil. b *aliàs, Varinenſi, aliàs Vmenſi.* c *Cap. 1. eod. titul. in 2. compilatio.* d *In omnibus manuſcriptis, ablato: In uno ſolo obligati, ſed 1. & g. velut ſuperabundantia erant notata.* e *cautum.* f *aliàs, quomodo.* g *vide* ... *Pompon.* ... *idem ſcribit. De rei vindic.* h *vox, ceſſare, deeſt.*

DE OBLIGATIS AD RATIOcinia ordinandis, vel non.

TITVLVS XIX.

CAP. VNICVM.

Obligatus ratiociniis, depoſito onere & reddita ratione, ordinari poteſt: prius verò non.

Ex concilio Carthag. *a*

MAgnus Epiſcopus Auguſt. dixit: *Quid dilectioni veſtræ videtur*, procuratores, actores, executores ſeu curatores pupillorum ſi debeant ordinari. Gratus Epiſcopus dixit: Si poſt depoſita onera & reddita ratiocinia actus vitæ ipſorum fuerint comprobati in omnibus, debent cum laude Dei (ſi poſtulati fuerint) honore munerari: ſi enim ante libertatem negotiorum vel officiorum fuerint ordinati, eccleſia infamatur. Vniverſi dixerunt: Rectè ſtatuit ſanctitas veſtra, ideoque iſta eſt noſtra ſententia.

DE CORPORE VITIATIS ordinandis, vel non.

TITVLVS XX.

CAP. I.

Presbyter, qui in duello digiti partem amiſit, ex diſpenſatione ſui Epiſcopi poteſt in ſuo ordine miniſtrare.

Alexander III. *b*

DE Presbytero Campaniæ, qui duellum ſponte obtulit, & oblatum ſuſcepit, & in eo partem digiti amiſit: reſpondemus, quòd cùm ipſe non perdiderit tantum de digito, quin ſine ſcandalo poſſit ſolenniter celebrare, ſatis potes poſt peractam pœnitentiam cum eo miſericorditer agere, & permittere ipſum in ſuo ordine miniſtrare, licet ejus exceſſus gravis admodum extitiſſet.

CAP. II.

Habens in oculo maculam, quæ non inducit magnam deformitatem, etiam ad Epiſcopatum poterit promoveri.

CVm de tua electione quæſtio mota fuiſſet: [1 *& ſ.*] Tibi, quòd in oculo maculam habeas, & filius canonici fueris, eſt objectum: Vnde Cantuarienſ. Archiepiſcopo dedimus in mandatis, ut pro eo quòd canonici filius diceris, in promotione tua ex multa diſpenſatione procedat. De macula verò *c* Archiepiſcopo prædicto mandavimus, ut cum conſilio ſuffraganeorum ſuorum quod exinde viſum fuerit exequatur, in quo tibi ex maxima diſpenſatione curavimus providere.

[1 *Qui ſunt in quibuſdam eccleſiis Anglicanis electi in præſentia noſtra & noſtrûm fratrum.*]

CAP. III.

Sectus in cunabulis, licitè promovetur.

Clemens III. *Varien. Epiſcopo.*

EX parte Bartholomæi monachi petitorium *d* fuit noſtro Apoſtolatui præſentatum, quòd cùm ipſe in cunabulis ſectus fuerit, poſtmodum ſub regula & Abbate devotè Deo militans, in Diaconatus ordinem eſt promotus: [1 *& infrà.*] Sanè cùm ſecundùm ſtatu-

a *Concilium Carthaginenſe primum, cap. 8. ut refert Burchardus lib. 2. dec. cap. 36. Ivo p. 6. c. 137. Gratianus diſt. 54. cap. 3. ubi falsò tribuit concil. Maguntinenſi.* b *Salernitano Archiepiſcopo ex ea collectione, quæ eſt poſt Lateranenſ. part. 26. c. 4. 5. & 6. vide concilium Tridentinum, Seſſione 25. de reformatione, cap. 19. Adde beatum Thomam, & ibi Cajetanum 2. 2. quæſtion. 95. ad articulum 3. & pleniſſimè per Bernardum Vaſquium controverſiarum illuſtrium cap. 12. & 49.* c *aliàs, veri in oculo.* d *Cap. 1. eod. titul. in 2. compilatione.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN